Motie : Gezondheid als fundament in de fysieke leefomgeving

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 13 november 2026,
behandelend het Statenvoorstel: 42/26A, Rapport Zuidelijke Rekenkamer ‘Opvolgingsonderzoek VTH’;

Constaterende dat:

- De Zuidelijke Rekenkamer in haar opvolgingsonderzoek[1] naar Vergunningverlening, Toezicht en Handhandling (VTH) concludeert dat de provincie Noord-Brabant de harde verbinding en sturing tussen VTH en de strategische gezondheidsdoelen in de praktijk steviger moet verankeren;
- De Provinciale Raad Gezondheid (PRG) expliciet oproept[2] om gezondheid in te zetten als het dragende, bindende fundament onder de fysieke leefomgeving;
- Het huidige provinciale beleid expliciet de ambitie formuleert om ‘drie gezonde levensjaren toe te voegen aan de Brabander’, maar dat de GGD waarschuwt dat deze ambitie zonder doorwerking in de praktijk buiten bereik blijft.
- De drie Brabantse GGD’en in hun recente gezondheidsanalyse waarschuwen voor toenemende gezondheidsverschillen en hittestress, en concluderen dat vrijblijvende regionale afspraken onvoldoende borging bieden voor een gezonde leefomgeving.

Overwegende dat:

- Artikel 1.3 van de Omgevingswet dwingend voorschrijft dat het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving het kernstatutaire maatschappelijke doel van de wet is;
- Het operationaliseren van deze wettelijke plicht via de bestaande Provinciale Omgevingsverordening geen sprake is van ‘extra regelgeving’ of ‘beleidsrijke uitbreiding’, maar van de noodzakelijke, rechtmatige uitvoering en handhaving van reeds vastgesteld rijks- en provinciaal beleid;
- De provincie Noord-Brabant via de Provinciale Omgevingsverordening beschikt over het krachtige instrument van rechtstreeks werkende regels en instructieregels om gemeenten te sturen;

[1] https://zuidelijkerekenkamer.nl/publicaties/onderzoek-vth-provincie-noord-brabant-2/
[2] https://brabantadvies.com/publicatie/reflectie-prg-analyse-ggd-brabantse-gezondheidsopgaven/

- Het uitstellen van juridische verankering naar een latere ‘beleidsrijke discussie’ indruist tegen het voorzorgsbeginsel en leidt tot onomkeerbare ruimtelijke besluiten die de humane gezondheid (kunnen) schaden.
- Beleidsmatige ambities (zoals 'drie gezonde levensjaren erbij') enkel gerealiseerd kunnen worden als deze worden vertaald naar concrete, afdwingbare juridische normen en weigeringsgronden in de verordening en gemeentelijke omgevingsplannen[3].

Draagt het college van Gedeputeerde Staten op om:

1. Bij haar reactie op de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer nadrukkelijk in te gaan op de volgende zaken als mogelijke concrete invulling van de aanbevelingen:
    - Het gebruiken van de Omgevingsverordening: Het verankeren van gezondheid in de Omgevingsverordening zodat gezondheid nadrukkelijk meegenomen wordt bij ruimtelijke functiewijzigingen en grote projecten;
    - Het gebruiken van een cumulatietoets als VTH-instrument: een juridisch instrumentarium (zoals een gezondheids- of cumulatietoets), waarmee getoetst kan worden of de optelsom van milieustressoren de wettelijke grens van een ‘veilige en gezonde leefomgeving’ overschrijdt;
    - Het opnemen van gezondheid als toetsbare randvoorwaarde in het VTH-uitvoeringskader;
2. Inzicht te geven in hoe de nieuwe Europese normen voor luchtkwaliteit[4] een plek krijgen in ons milieubeleid en bij VTH;

En gaat over tot de orde van de dag.

Fiona Bijl, PRO Brabant

Irma Koopman, SP

Bettine van Boxel, D66

Hetty Egger-van Oppen, ChristenUnie-SGP

Inge Vossen, Volt Brabant

Ellen Putman, Partij voor de Dieren

Jan-Frans Brouwers, 50Plus

[3] https://omgevingsweb.nl/wp-content/uploads/po-assets/934806.pdf
[4] https://iplo.nl/thema/lucht/nieuws-lucht/2024/europese-raad-geeft-groen-licht-aanscherping/